

Музеї, в яких неможливо побувати: що зберігають цифрові відбитки та як глобальні платформи сприяють розслідуванню незаконного переміщення

12.5.2026 - | Ministerstvo kultury ta informpolityky

Цифрові технології стають ключовим інструментом збереження культурної спадщини України в умовах війни — від фіксації зруйнованих об'єктів до формування доказової бази для відновлення справедливості. Віртуальні тури та оцифровані колекції вже сьогодні виконують не лише просвітницьку функцію, а й слугують інструментами захисту культурних цінностей та протидії їх незаконному переміщенню.

Важливою складовою цієї цифрової інфраструктури є Реєстр Музейного фонду України — інформаційно-комунікаційна система, що забезпечує збирання, зберігання, облік і захист даних про об'єкти державної частини Музейного фонду.

Як зазначила заступниця Міністра культури України з питань цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації **Анастасія Бондар**, у багатьох випадках саме цифрові матеріали можуть залишитися єдиним джерелом достовірної інформації про об'єкти та експозиції, які були знищені або пошкоджені.

«У контексті війни технології набувають значно глибшого значення. Цифрові інструменти стають частиною доказової бази для слідчих органів, основою для розшуку викрадених культурних цінностей і протидії їх незаконному переміщенню. Фіксація експозицій, оцифрування колекцій, створення віртуальних турів — це вже не лише про популяризацію, а й про збереження фактів і відновлення справедливості», — наголосила Анастасія Бондар.

Одним із важливих напрямів цифровізації є створення віртуальних турів. Після початку повномасштабного вторгнення росії вони стали чи не єдиною можливістю для широкої аудиторії побачити українські музеї такими, якими вони були до 2022 року, — до руйнувань або окупації.

«Віртуальні тури, створені за допомогою Google Street View, — лише один із проявів ширшого процесу цифровізації культури, який сьогодні змінює саму логіку доступу до спадщини. Йдеться не лише про нові формати взаємодії, а про формування повноцінної цифрової інфраструктури культури — відкритої, системної та такої, що забезпечує присутність української спадщини у глобальному просторі», — додала Анастасія Бондар.

Наразі на порталі Реєстру Музейного фонду України зберігаються віртуальні тури українськими музеями, створені до 2022 року. Для частини з них це єдина можливість залишатися доступними для користувачів у всьому світі та зберігати пам'ять про культурні об'єкти, які постраждали внаслідок російської агресії. Серед них — Національний літературно-меморіальний музей Г. С. Сковороди на Харківщині, зруйнований влучанням російської ракети 6 травня 2022 року; Бахмутський краєзнавчий музей та Великоанадолійський музей лісу на тимчасово окупованій території Донецької області; Національний історико-археологічний заповідник «Кам'яна Могила», Бердянський краєзнавчий музей, Музей історії міста Бердянськ, Меморіальний будинок-музей П. П. Шмідта на тимчасово окупованій території Запорізької

області; Музей генерал-хорунжого УПА Романа Шухевича у Львові, зруйнований 1 січня 2024 року внаслідок влучання російського БпЛА; Харківський художній музей, який через пошкодження працює в онлайн режимі; Біловодський краєзнавчий музей на тимчасово окупованій території Луганської області.

<https://mincult.gov.ua/news/muzeyi-v-yakih-nemozhlyvo-pobuvaty-shho-zberigayut-cyfrovi-vidbytky-ta-yak-globalni-platfomy-spryayut-rozsliduvannyu-nezakonnogo-peremishhennya>